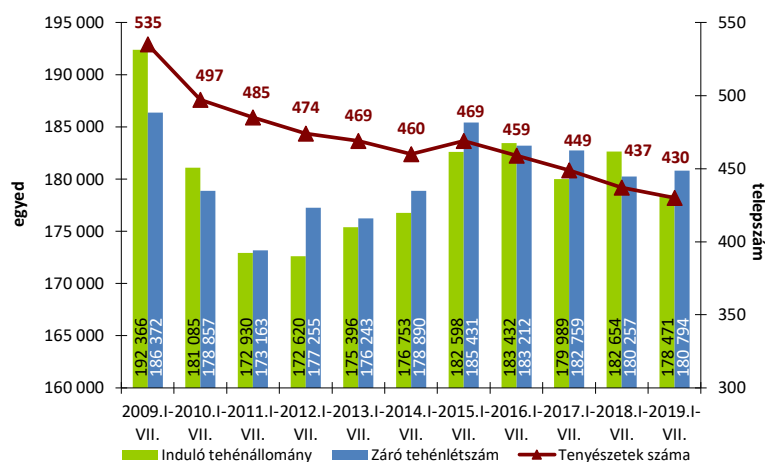

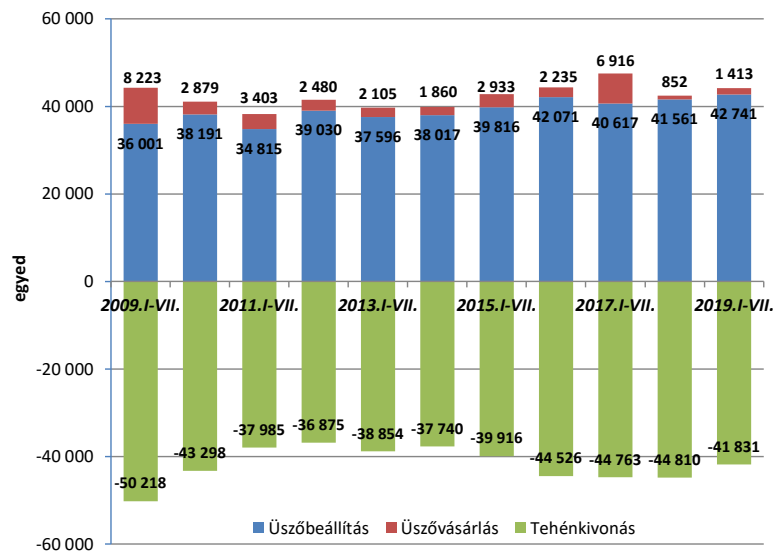
A TEJÁGAZAT ÖKONÓMIÁJA

1. ÁBRA AZ „A” MÓDSZERREL ELLENŐRZÖTT TENYÉSZETEK SZÁMA, INDULÓ ÉS ZÁRÓ TEHÉNLÉTSZÁMA (DB, 2009-2019. I-VII. HÓ)

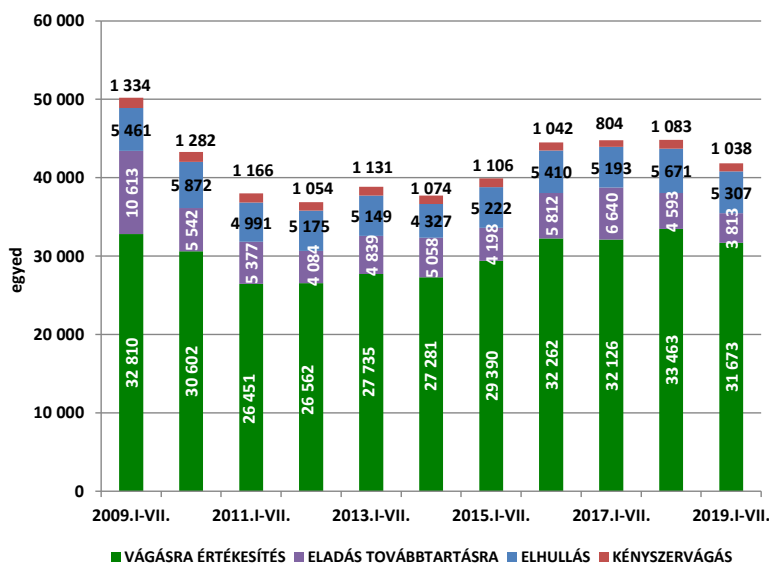
Az „A” típusú ellenőrzésben részt vevő tejhasznú tehénállományok száma 2019 júliusában nem változott az előző hónaphoz képest, és 7-tel kevesebb (-1,6%), mint tavaly júliusban. 2019. július végén 537-tel több (+0,3%) termelésellenőrzött tehenet tartottak, mint 1 évvel korábban, az állomány idén először haladta meg a tavalyi hasonló időszak tehénlétszámát. Az „A” módszerrel ellenőrzött tehénállományok száma az elmúlt 10 év alatt 19,6%-kal (-105) kisebbedett, de 2009 júliusa óta a záró tehénlétszám ennél kisebb mértékben, 5,6 ezer egyeddel (-3,0%) csökkent, így a telepenkénti átlagos tehénlétszám jelentősen, 348-ról 420-ra nőtt (1. ábra).

2. ÁBRA AZ ÜSZÖBEVÉTEL ÉS TEHÉNKIVONÁS ALAKULÁSA AZ „A” MÓDSZERREL ELLENŐRZÖTT TENYÉSZETEKBEN (DB, 2009-2019., I-VII. HÓ)

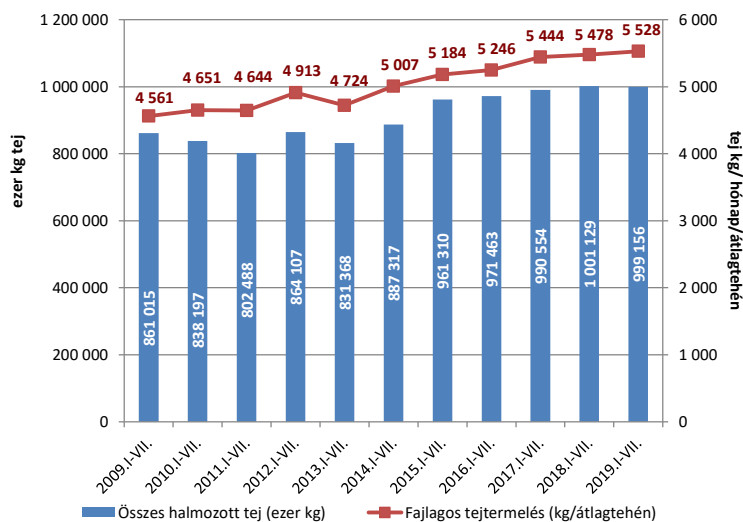
Az „A” típusú ellenőrzésben részt vevő tenyésztők januári 1-jei induló tehénlétszáma 2018-ról 2019-re – egy év alatt – jelentősen csökkent (-4.608 tehén; -2,5%), de az állomány 2019 első hét hónapjában bővült (+2.323 egyed; +1,3%), bár a 2018. évi induló állományt még mindig nem éri el. A bővülés elsődleges oka, hogy 2019 első hét havában a tehénkivonások száma jelentősen csökkent (-2.979 egyed; -6,6%) a tavalyi év hasonló időszakához képest, ugyanakkor az üszövételezések száma nagymértékben, 65,8%-kal nőtt (+561) és – az állománypótlás szempontjából meghatározó – üszöbeállítások száma is nőtt (+1.180 egyed; +2,8%). Így összességében az állománypótlás mértéke érezhetően meghaladta a kivonásokért (2. ábra).

3. ÁBRA A TEHÉNKIVONÁS MEGOSZLÁSA AZ „A” MÓDSZERREL ELLENŐRZÖTT TENYÉSZETEKBEN (DB, 2009-2019., I-VII. HÓ)

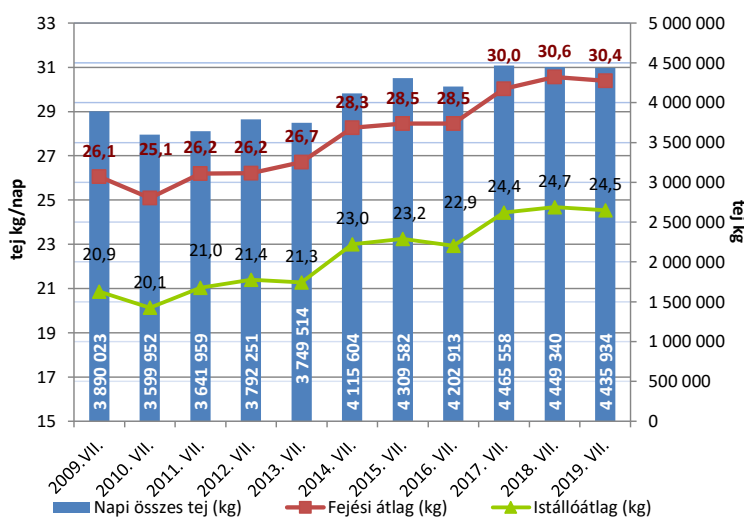

2019 első hét hónapjában az állományból kivont tehenek 75,7%-át vágásra értékesítették (a selejtezett tehenek száma 31.673 volt), ami rekord magas aránynak számít. A tehénkivonások 2,5%-áért (1.038 egyed) a kényszervágás volt felelős, ami átlagos arány a vizsgált időszakban. A kivont tehenek 12,7%-a (5.307 egyed) elhullott, ami átlagos értéknek tekinthető, ugyanakkor a továbbtartásra értékesített állatok aránya a legalacsonyabb volt (9,1%, 3.813 egyed) az elmúlt 10 évben. 2019 első hét havában az induló tehénállomány 17,7%-át selejtezték, 0,6%-át kényszervágták, 3,0%-a elhullott, 2,1%-át pedig továbbtartásra értékesítették, így összesen a tehenek 23,4%-át vonták ki a termelésből, ami a korábbi évekhez képest átlagos aránynak tekinthető (3. ábra).

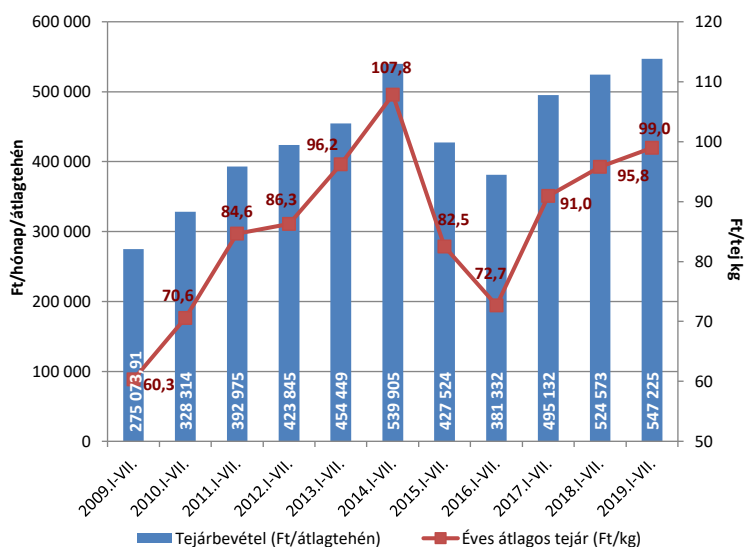
4. ÁBRA ÖSSZES HALMOZOTT ÉS FAJLAGOS TEJTERMELÉS AZ „A” MÓDSZERREL ELLENŐRZÖTT TENYÉSZETEKBEN (DB, 2009-2019. I-VII. HÓ)

5. ÁBRA FEJÉSI ÉS ISTÁLLÓÁTLAG, VALAMINT A NAPI ÖSSZES TEJTERMELÉS AZ „A” MÓDSZERREL ELLENŐRZÖTT TENYÉSZETEKBEN (2009-2019. VII. HÓ)

6. ÁBRA TEJÁRBEVÉTEL ÉS AZ ÉVES ÁTLAGOS TEJÁR AZ „A” MÓDSZERREL ELLENŐRZÖTT TENYÉSZETEKBEN (2009-2019. I-VII. HÓ)

Az „A” típusú ellenőrzésben részt vevő tehenek összes halmozott tejtermelése 2019 első hét havában gyakorlatilag nem változott (-1,97 millió kg; -0,20%) 2018 első hét havához képest, valamivel több mint 999,15 millió kg volt, aminek oka a tehenállomány enyhe zsugorodása volt, mert az első hét havi fajlagos tejtermelés 5.528 kg-ra nőtt (+50 kg; +0,9%). 2009 és 2019 első hét hónapját vizsgálva a fajlagos tejtermelés növekedése 21,2%-os (!) volt (+967 kg), míg az összes halmozott tejtermelés ennél kisebb mértékben, 138,14 millió kg-mal (+16,0%) nőtt a termelésellenőrzött állomány enyhe csökkenése miatt (4. ábra).

2019 júliusában a napi összes tejtermelés a tavalyi év júliusi termeléséhez viszonyítva nagyon enyhén csökkent (-13,4 ezer kg, -0,3%), amiben biztos szerepet játszott a nagyon erős júliusi hőhullám. A tehenészeti telepeken a rendszeressé váló, tartósan magas, „extrém” nyári melegek termelés-csökkentő hatásának kivédésére a vízpermetezéssel kombinált ventilátorok telepítése egyre inkább elkerülhetetlenné válik. 2018. július havához képest mind az istállóátlag (-0,14 kg, -0,6%), mind a fejési átlag (-0,17 kg, -0,6%) csökkent. Összességében az elmúlt 10 év alatt a napi összes tejtermelés 545,9 ezer kg-mal nőtt (+14,0%), a fejési és istállóátlag 4,34, ill. 3,67 kg-mal lett több (+16,7%, ill. +17,6%), ami jelentős emelkedésnek tekinthető, és összességében további növekedésre számíthatunk (5. ábra).

A tehenenkénti tejárbevétel 2019 első hét hónapjában 547,2 ezer Ft volt átlagosan, 4,3%-kal nőtt 2018 hasonló időszakához képest, és az elmúlt 10 év legnagyobb első hét havi nominális tejárbevételének felel meg, aminek oka a fajlagos tejtermelés 0,9%-os és a tejár 3,4%-os növekedése volt 2018 első hét hónapjához képest. 2009 hasonló időszakához képest a tejárbevétel közel megkétszereződött (+95,1%), aminek oka a fajlagos tejtermelés 21,2%-os és a tej árának 60,9%-os emelkedése 10 év alatt. Magyarországon a nyerstej havi felvásárlási átlagára 2019 első felében gyakorlatilag a 98-100 Ft/literes ársávban mozgott, de nyár közepére már enyhe árcsökkenésnek lehetünk tanúi, 97 Ft/l körüli szintre esett a termelői ár. A nyerstej kiviteli ára bár enyhén tovább emelkedett, de még mintegy 3%-kal elmarad a beföldi felvásárlási ártól. Összességében elmondható, hogy a hazai felvásárlási árak elmaradnak az uniós átlagártól, de még a többi V4 ország nyerstej áraitól is. Ez különösen annak a fényében nem várt fejlemény, hogy az UHT és az ESL-tejek áfája 2019. január 1-jétől 18%-ról 5%-ra csökkent, és a 2,8% zsírtartalmú dobozos tartós tej belföldi értékesítése 14%-kal nőtt az első hét hónapban a tavalyi hasonló időszakhoz képest. Ráadásul az EU tejfelvásárlási árai az elmúlt időszakban enyhén nőttek, de jelentős árváltozások továbbra sem figyelhetők meg. A tejtermékek nemzetközi tőzsdéi áraiban sincs számottevő változás, de a vaj európai árai továbbra is mérséklődtek (6. ábra).

Dr. Ózsvári László

Állatorvostudományi Egyetem